

že nárok ten nezávisí na jiných podmínkách než zákonem proň stanovených (§ 2 zákona), plyne, že právní závěr z konaného šetření musí se odnáseti zpět k době, kdy byl nárok uplatněn, a proto, byl-li uznán ať již usnesením obce pobytu nebo na jeho místo nastupujícím rozhodnutím politického úřadu správního, sluší dobu p o d a n é ž á d o s t i pokládati za dobu, ve které dotyčná osoba vstoupila do domovského svazku obce pobytu. Správně proto usoudily obě nižší stolice, že Anna J-ová nabyla domovského práva v S. již dnem podání shora uvedené žádosti, tedy dnem 22. června 1920 a nikoliv teprve, jak mylně za to dovolatel má, ode dne pravomoci zmíněného rozhodnutí okresní politické správy. Soud první stolice rozhodoval o žalobcově nároku na základě tohoto stavu, jak byl zjištěn v době skončení ústního přelíčení a měl v době vynesení rozsudku, kterážto doba jest podle §u 406 c. ř. s. směrodatna, v rukou shora zmíněné rozhodnutí okresní politické správy. Když tedy Anna J-ová byla příslušnicí obce S. již od doby podání oné žádosti, t. j. ode dne 22. června 1920, neprávem domáhá se žalobce náhrady výživného dle §u 1042 obč. zák. na Annu J-ovou vynaloženého na žalované obci R. za dobu, kdy již nebyla příslušnicí této obce, nýbrž patřila domovským právem do S., neboť žalované obci nedostává se pasivní legitimace ke sporu.

Čís. 2190.

Není vyloučeno, by manželé, zrušivše fakticky manželské společenství, nedohodli se smírem o výživném. Nárok manželky na výživné jest nárokem soukromoprávním. Clausula rebus sic stantibus při takovémto smíru.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, Rv I 401/22.)

Manželé zrušili dne 27. července 1920 fakticky manželské společenství, při čemž se manžel zavázal smírem platiti manželce 80 Kč měsíčně. Žalobě manželky o zvýšení výživného na 200 Kč měsíčně, zadané v říjnu 1920, procesní soud první stolice vyhověl, maje za to, že smír o výživném byl neplatným dle §u 879 obč. zák., ježto se jím obcházel ustanovení §u 93 obč. zák. (rozh. býv. nejv. soudu ze dne 31. května 1910, Gl. U. 5089) a že povinnost manželova, vyživovati manželku, jest dle §u 91 obč. zák. bezpodmínečnou a neobmezenou (rozh. býv. nejv. soudu ze dne 26. února 1918, J. Blätter 1919 str. 110 a ze dne 2. října 1917 Gerichtshalle 1917 čís. 45). O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Skutečnost, že mezi stranami byl uzavřen smír ohledně výživného žalobkyně, jest nesporná. Soud první stolice nepokládá tuto okolnost za závažnou, vycházejí z právního stanoviska, že smír s obsahem, jak jej žalovaný tvrdí, jest obcházením §u 93 obč. zák. a z toho důvodu neplatným. S tímto názorem soud odvolací nemůže souhlasiti. Svémocné zrušení manželského společenství nemá sice právního účinku, avšak nikde v zákoně není zakázáno, aby manželé i za trvání manželství se nedorozuměli o výživném, zejména když § 1382 obč. zák. takového zákazu neobsahuje. Vyživovací povinnost manželova dle §u 91 obč. zák. jest sice rázu donucovacího, má však za předpoklad, že manželka

plní svou povinnost dle §u 92 obč. zák. Neplní-li však povinností §u 92 obč. zák., nemůže žádati splnění manželova závazku, totiž, by ji manžel vydržoval, to tím méně, vzdala-li se práva na výživné buď zcela nebo z části. Toto stanovisko zaujímá též obč. zák. ponechávaje v §§ 105, 117, 1263 obč. zák. manželům na vůli, by se dohodli ohledně majetku a vyživování, a nelze seznati, proč by takové ujednání manželům příslušelo pouze při dobrovolném rozvodu nebo souhlasné rozluce. Nikoliv však při skutečném zrušení manželského společenství, předsevzatém bez spolupůsobení soudu. Odvolací soud jest toho názoru, že takový smír není neplatným, nýbrž že jest právně účinným, avšak dlužno jej pokládati za uzavřený rebus sic stantibus. Dlužno předpokládati, že strany měly na zřeteli při uzavření smíru poměry pravidelné, a že, když ze smíru neplyne ničeho jiného, mimořádné utváření se osobních a hospodářských poměrů opravňuje ku změně smíru. Uváží-li se, že dle údajů obou stran bylo zrušeno manželské společenství dne 27. července 1920 na základě ujednání, že od té doby nenastala značná změna celkové hospodářské situace a žalobkyně ani netvrdí, že se její osobní a hospodářské poměry značně změnily k jejímu neprospěchu, není důvodu, by uzavřený smír byl změněn. Pozustává-li smír po právu, jest prosba žalobní, opírající se o ustanovení §u 91 obč. zák., nedůvodná.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Vychází-li se z názoru, že nárok manželčin na výživu oproti manželovi jest nárokem čistě soukromoprávním — jak nejvyšší soud, maje na mysli ustanovení §u 91 a 92 obč. zák., již častěji vyslovil, — sluší míti za to, že obsah smíru uzavřeného mezi manželi při rozvázání manželského společenství jest jediné rozhodným pro příští nároky manželky proti manželovi v příčině výživného. Výše výživného mění se zajisté podle času, poměrů a potřeb manželky, a jest právě tak proměnlivá i způsobnost osoby povinné k poskytování výživného. Z toho nutně vyplývá, že při výkladu takového smíru sluší uvažovati, zdali dle vůle stran smlouvu uzavřevších, výživné bylo jimi určeno jako nezměnitelné pro budoucnost za všech okolností, či zdali bylo stanoveno pouze vzhledem k majetkovým a výdělečným poměrům obou manželů, a ke všeobecným životním poměrům oné doby, kdy byl smír uzavřen. V tomto druhém případě jest ta i ona strana oprávněna žádati zvýšení nebo snížení výživného, smírem umluveného, jestliže okolnosti, pro jeho výši rozhodné, se podstatně změnily. Žalobkyně, jež se původně o smír dojednaném ohledně výživného vůbec nezmiňovala, domáhá se žalobou ze dne 16. října 1920 placení výživného 200 Kč měsíčně jako přiměřeného výdělku žalovaného, jež udala 1400 Kč měsíčně. Odvolací soud zamítl její nárok žalobní, projeviv mínění, že zvýšení výživného, umluveného mezi stranami smírem před soudem uzavřeným, jest nepřipustno. Vycházeje z náhledu, že dlužno smír ten posuzovati s hlediska »rebus sic stantibus«, uvážil, že od zrušení manželského společenství sporných stran (dne 27. července 1920) nenastala nějaká značná změna hospodářské situace a že žalobkyně ani netvrdí, že se její osobní a hospodářské poměry

značně změnily k jejímu neprospěchu, a dospěl k úsudku, že není tu důvodu, aby uzavřený smír byl změněn. Tento názor napadá žalobkyně z toho důvodu, že manžel při pouze faktickém rozvázání manželského společenství jest povinen své manželce za všech okolností poskytovat slušnou výživu vedle Šu 91 obč. zák., kterýžto nárok jest zřejmě povahy veřejnoprávní, a že nelze připustiti, aby manžel za 80 Kč výživného měsíčně mohl si koupiti faktické rozvázání manželství a tím porušiti předpis Šu 93 obč. zák. Dovolání není ospravedlněno, a dodává se k důvodům napadeného rozsudku na vyvrácení vývodů dovolání toto: Z ustanovení Šu 93 obč. zák. nelze nikterak vyvozovati, že je manželum zakázáno, žiti odloučeně od sebe, a dohodnouti se o výživě. Předpisu tomu lze rozuměti jen tak, že dohodě manželů, žiti odděleně, nelze přikládati účinky soudně povoleného rozvodu, a že dohoda taková není žádnému z manželů na překážku, domáhati se i proti vůli druhého manžela zákonným způsobem obnovy manželského společenství. Dohodnou-li se manželé, kteří souhlasně zrušili manželské společenství, o výši výživného, jde tu právě tak, jako při dobrovolném rozvodu, o čistě soukromoprávní nárok majetkový, který sluší, jak odvolací soud správně uvedl, posuzovati s hlediska »rebus sic stantibus«. I když tedy lze připustiti, že strany, uzavírajíce smír, měly na mysli možnost změny výše výživného, byla by žalobkyně, domáhajíc se fakticky zvýšení výživného, smírem určeného, musila tvrditi a dokázati, že se poměry, za kterých smír se žalovaným uzavřela, změnily tak, že by žalobní nárok její odůvodňovaly. Nic takového žalobkyně netvrdila, tím méně prokázala, a nelze proto pokládati za právně mylný názor odvolacího soudu, že smír o výživném mezi stranami v létě 1920 uzavřený trvá po právu. Co se konečně týče předpisu Šu 1382 obč. zák., neprávem z něho dovozuje žalobkyně, že jest vyloučeno porovnání o výživném mezi manželi, dokud manželství trvá. Tento výklad Šu 1382 obč. zák. by vedl ve svých důsledcích k tomu, že by manželé ani při dobrovolném rozvodu nemohli se dohodnouti o výživném, což přímo odporuje ustanovení Šu 105 obč. zák. Z Šu 1382 obč. zák. ve spojení s Šem 1375 obč. zák. lze vyčísti jedině, že předmětem porovnání nemohou býti práva, která volné dispoziční stran smlouvajících nepodléhají, a poněvadž k takovýmto právům nárok manželky oproti manželi na poskytování výživného dle toho, co bylo uvedeno, nepatří, nemůže se žalobkyně ustanovení Šu 1382 obč. zák. pro svůj nárok dovolávati.

Čís. 2191.

Věděla-li třetí osoba, uzavírajíc smlouvu s tím, kdo jednal za společnost s r. o., dosud v rejstříku nezapsanou, že společnost jest již utvořena, dosud však do rejstříku nezapsána a že jedná s jejím jednatelem, neručí jí jednatel osobně.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, Rv I 533 22.)

V dubnu 1920 založena společnost s r. o. a dle společenské smlouvy byl ustanoven žalovaný obchodním jednatelem společnosti. Žalobce při-